

LECTIO XIX: ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΙΛΙΝΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniurāvit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Rōmānos in eādem cruentissimā pugnā occīsos esse, multos autem graviter vulnerātos esse.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XIX

Όταν ήταν ύπατοι ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας και ο Γάιος Αντώνιος, ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας, άνδρας από πολύ αριστοκρατική γενιά αλλά με χαρακτήρα πάρα πολύ διεστραμμένο, συνωμότησε εναντίον του κράτους. Αυτόν ακολούθησαν μερικοί επιφανείς αλλά αχρείοι άνδρες. Ο Κατιλίνας εκδιώχθηκε από τον Κικέρωνα από τη Ρώμη. Οι σύντροφοί του συνελήφθησαν και στραγγαλίστηκαν στη φυλακή. Ο ίδιος ο Κατιλίνας, με τον στρατό του, νικήθηκε από τον Αντώνιο, τον άλλο ύπατο στη μάχη και φονεύθηκε. Ο Γάιος Σαλλούστιος παραδίδει ότι στην ίδια την τόσο φονική (φονικότατη) μάχη φονεύθηκαν ακόμη πολλοί Ρωμαίοι στρατιώτες και πολλοί (άλλοι) τραυματίστηκαν βαριά.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΧΙΧ

1. Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus: **Ατελής ή ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη σχηματίζεται χωρίς μετοχή** αλλά με ένα όνομα ή αντωνυμία ως υποκείμενο και με ένα ουσιαστικό (που δηλώνει αξίωμα, ηλικία, επάγγελμα) ή ειδικό επίθετο ως κατηγορηματικό προσδιορισμό. Το φαινόμενο αυτό συμβαίνει, όταν υπάρχει ανάγκη χρήσης της μετοχής ενεστώτα του sum (sens), η οποία ως τύπος δεν χρησιμοποιείται στα λατινικά παρά μόνο στα σύνθετα praesens & absens (βλ. σχολική γραμματική, σελ. 64). Στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε όνομα (Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio) + ουσιαστικό (consulibus) και δηλώνεται ο χρόνος (ειδικότερα περίοδος χρόνου).
2. vir nobilissimi generis: γενική της ιδιότητας [ήδη έχουμε συζητήσει στην ενότητα XIV για τη γενική και την αφαιρετική της ιδιότητας].
3. Διαπιστώνουμε τις καταλήξεις του υπερθετικού βαθμού. Σχηματίζεται με την προσθήκη των καταλήξεων -issimus, -issima, -issimum για το αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο αντίστοιχα γένος. Για τον σχηματισμό των παραθετικών θα δείτε περισσότερα στη Γραμματική.
4. a (ab, abs) + αφαιρετική για να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο όταν πρόκειται για έμψυχο ή άψυχο προσωποποιημένο. Χρησιμοποιείται η a όταν ακολουθεί λέξη που αρχίζει από σύμφωνο (εκτός από το h και g).
5. Η αφαιρετική proelio (και οι αντίστοιχες αφαιρετικές pugna, acie που σημαίνουν μάχη πόλεμο κλπ., όταν συνοδεύονται από ρήματα που σημαίνουν νικώ και ηττώμαι είναι (οργανική) αφαιρετική του μέσου.
6. Μία πρόταση κρίσεως μπορεί να ξαναγραφεί με καινούργια έναρξη όπως Sallustius tradit (dicit κλπ). Στην περίπτωση αυτή το ρήμα της αρχικής πρότασης μετατρέπεται σε ειδικό απαρέμφατο και προσέχουμε την πτώση του υποκειμένου του (πρβλ άσκηση II ενότητας).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Marco: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Marcus -i** = Μάρκος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Tullio: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Tullius -ii/-i** = Τύλλιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Κλητική ενικού Tulli.

Cicerōne: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους **Cicero -onis** = Κικέρωνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

Gaio: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Gaius -ii/ -i** = Γάιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Κλητική ενικού Gai.

Antōnio: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Antonius -ii/-i** = Αντώνιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Κλητική ενικού Antoni.

consulibus: αφαιρετική πληθυντικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους **consul -is** = ύπατος.

Lucius: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Lucius -ii/-i** = Λεύκιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Κλητική ενικού Luci.

Sergius: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Sergius -ii/-i** = Σέργιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Κλητική ενικού Sergi.

Catilīna: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της α' κλίσης, αρσενικού γένους **Catilina -ae** = Κατιλίνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

nobilissimi: γενική ενικού, του επιθέτου της γ' κλίσης (τριγενές και δικατάληκτο), ουδετέρου γένους **nobilis**, **-is**, **-e** = ευγενής, αριστοκρατικός· **εδώ** σε υπερθετικό βαθμό. [Θετικός: **nobilis**, **-is**, **-e**, Συγκριτικός: **nobilior**, **-ior**, **-ius**, Υπερθετικός: **nobilissimus**, **-a**, **-um**].

generis: γενική ενικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, ουδετέρου γένους **genus** **-eris** = γένος, καταγωγή.

vir: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **vir** **-i** = άνδρας.

sed: παρατακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

ingenii: γενική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους **ingenium** **-ii/ -i** = πνεύμα.

pravissimi: γενική ενικού, του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο), ουδετέρου γένους **pravus**, **-a**, **-um** = διεστραμμένος· **εδώ** σε υπερθετικό βαθμό. [Θετικός: **pravus**, **-a**, **-um**, Συγκριτικός: **pravior**, **-ior**, **-ius**, Υπερθετικός: **pravissimus**, **-a**, **-um**].

contra: πρόθεση + αιτιατική (δηλώνει εναντίωση, εχθρική διάθεση) = εναντίον.

rem: αιτιατική ενικού, του ουσιαστικού της ε' κλίσης, θηλυκού γένους **res**, **rei** = πράγμα.

publicam: αιτιατική ενικού, του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο), θηλυκού γένους **publicus**, **-a**, **-um** = δημόσιος, **-a**, **-o**. Ως επίθετο δεν έχει παραθετικά. Η φράση **res publica** = η πολιτεία, το κράτος.

coniurāvit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της α' συζυγίας **coniuro**, **coniuravi**, **coniuratum**, **coniurāre** 1 = συνωμοτώ.

Eum: αιτιατική ενικού, αρσενικό γένος, της δεικτικής- επαναληπτικής ανωνυμίας **is**, **ea**, **id** = αυτός, αυτή, αυτό.

clari: ονομαστική πληθυντικού, του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο), αρσενικού γένους, **clarus**, **-a**, **-um** = ένδοξος, λαμπρός. [Θετικός: **clarus**, **-a**, **-um**, Συγκριτικός: **clarior**, **-ior**, **-ius**, Υπερθετικός: **clarissimus**, **-a**, **-um**].

quidam: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό γένος, της αόριστης-επιθετικής αντωνυμίας, **quidam, quaedam, quoddam** = κάποιος, κάποια, κάποιος.

sed: παρατακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

improbi: ονομαστική πληθυντικού, του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο), αρσενικού γένους **improbus, -a, -um** = αχρείος. [Θετικός: **improbus, -a, -um**, Συγκριτικός: **improbior, -ior, -ius**, Υπερθετικός: **improbissimus, -a, -um**].

virī: ονομαστική πληθυντικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **vir -i** = άνδρας.

consecūti erant: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστικής υπερσυντελικού του αποθετικού ρήματος γ' συζυγίας **consequor, consecutus sum, consequi 3** = ακολουθώ.

Catīlīna: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της α' κλίσης, αρσενικού γένους **Catilina -ae** = Κατιλίνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

a: πρόθεση που συντάσσεται με αφαιρετική για να δηλώσει το ποιητικό αίτιο, όταν πρόκειται για έμψυχο = από.

Cicerōne: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους **Cicero -onis** = Κικέρωνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

ex: πρόθεση που συντάσσεται με (κυρίως) αφαιρετική (δηλώνει την απομάκρυνση) = από.

urbe: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, θηλυκού γένους **urbs -is** = η πόλη. Γενική πληθυντικού **urbium**.

expulsus est: γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας **expello, expuli, expulsum, expellere 3** = διώχνω.

Socii: ονομαστική πληθυντικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **socius -ii**. [Το **socius** δεν σχηματίζει γενική ενικού σε -i επειδή πρόκειται για ουσιαστικοποιημένο επίθετο, όπως και τα **adversaries (13), sestertius (29), mercenaries (35)**].

eius: γενική ενικού, αρσενικό γένος, της δεικτικής- επαναληπτικής ανωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό.

deprehensi sunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας **deprehendo** (ή **deprendo**), **deprehendi, deprehensum, deprehendēre** 3 = συλλαμβάνω.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με (τοπική) αφαιρετική (δηλώνει τη στάση σε τόπο) = σε.

carcere: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους **carcer -eris** = φυλακή. Στον πληθυντικό αριθμό **carceres, carcerum** έχει άλλη σημασία (ετερόσημο). Σημαίνει αφετηρία και βαλβίδα.

strangulāti sunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος της α' συζυγίας **strangulo, strangulavi, strangulatum, strangulāre** 1= στραγγαλίζω.

Ab: πρόθεση που συντάσσεται με αφαιρετική για να δηλώσει το ποιητικό αίτιο, όταν πρόκειται για έμψυχο = από.

Antōnio: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Antonius -ii/-i** = Αντώνιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

altero: αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους, του αντωνυμικού επιθέτου **alter, altera, alterum** = άλλος, άλλη, άλλο (από δύο άτομα). Χαρακτηρίζεται και ως αόριστη αντωνυμία.

consule: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους **consul, -is** = ύπατος.

Catilīna: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της α' κλίσης, αρσενικού γένους **Catilina -ae** = Κατιλίνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

ipse: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, της δεικτικής-οριστικής αντωνυμίας **ipse, ipsa, ipsum** = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

cum: πρόθεση που συντάσσεται με (οργανική) αφαιρετική (δηλώνει τη συνοδεία) = με.

exercitu: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της δ' κλίσης, αρσενικού γένους **exercitus -us** = στράτευμα, στρατός.

suo: αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους, της κτητικής αντωνυμίας (για έναν κτήτορα ή για πολλούς κτήτορες) **suus, -a, -um** = δικός του, δική του, δικό του. Εδώ είναι για έναν κτήτορα.

proelio: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους **proelium -ii/-i** = μάχη.

victus: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος γ' συζυγίας **vinco, vici, victum, vincere** 3 = νικώ.

interfectus est: γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος γ' συζυγίας **interficio, interfeci, interfectum, interficere** 3 = φονεύω· ανήκει στα 15 ρήματα σε -io της γ' συζυγίας που κλίνονται σαν το **capio**. Β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα: **interfice**.

Gaius: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Gaius -ii/ -i** = Γάιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Κλητική ενικού **Gai**.

Sallustius: ονομαστική ενικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Sallustius -ii/-i** = Σαλλούστιος → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Κλητική ενικού **Sallusti**.

tradit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας **trado, tradidi, traditum, tradere** 3 = παραδίδω.

multos: αιτιατική πληθυντικού, του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο), αρσενικού γένους **multi, -ae, -a** = πολλοί, πολλές, πολλά. [Συγκριτικός: **plures, -es, -a**, Υπερθετικός: **plurimi, -ae, -a**].

etiam: επίρρημα ποσοτικό = επί πλέον, ακόμη. (σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο). Ωστόσο η Λατινική Γραμματική (Α.Τζάρτζανος) το Λεξικό της Οξφόρδης (Lewis- Short) και άλλες γραμματικές το δίνουν ως συμπλεκτικό, παρατακτικό σύνδεσμο.

milites: αιτιατική πληθυντικού, του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους **miles -itis** = στρατιώτης.

Rōmānos: αιτιατική πληθυντικού, του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους **Romanus -i** = Ρωμαίος. [προέρχεται από το επίθετο της β' κλίσης **Romanus, -a, -um**]

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με (τοπική) αφαιρετική (δηλώνει τη στάση σε τόπο) = σε.

eadem: αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, της δεικτικής αντωνυμίας **idem, eadem, idem** = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

cruentissimā: αφαιρετική ενικού, του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο), θηλυκού γένους **cruentus, -a, -um**. εδώ σε υπερθετικό βαθμό. [Θετικός: **cruentus, -a, -um**, Συγκριτικός: **cruentior, -ior, -ius**, Υπερθετικός: **cruentissimus, -a, -um**].

pugnā: αφαιρετική ενικού, του ουσιαστικού της α' κλίσης, θηλυκού γένους **pugna -ae** = μάχη.

occīsos esse: απαρέμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας **occido, occidi, occisum, occidēre** 3 = σκοτώνω.

multos: αιτιατική πληθυντικού, του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο), αρσενικού γένους **multi, -ae, -a** = πολλοί, πολλές, πολλά. [Συγκριτικός: **plures, -es, -a**, Υπερθετικός: **plurimi, -ae, -a**].

autem: παρατακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος = πάλι, εξάλλου.

graviter: επίρρημα τροπικό = βαριά [Συγκριτικός: **gravius**, Υπερθετικός: **gravissime**].

vulnerātos esse: απαρέμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής του ρήματος της α' συζυγίας **vulnero, vulneravi, vulneratum, vulnerāre** 1 = τραυματίζω.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση

Catilina -ae αρσενικό, δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
rugna -ae θηλυκό

Β΄ κλίση

Marcus -i αρσενικό, δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
Tullius -ii/-i αρσενικό (Κλητική ενικού Tulli), δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
Gaius -ii/-i αρσενικό (Κλητική ενικού Gai), δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
Antonius -i αρσενικό (Κλητική ενικού Antoni), δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
Lucius -ii/-i αρσενικό (Κλητική ενικού Luci), δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
Sergius -ii/-i αρσενικό (Κλητική ενικού Sergi), δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
Sallustius αρσενικό (Κλητική ενικού Sallusti), δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
vir -i αρσενικό
ingenium -ii/-i ουδέτερο
socius -ii αρσενικό
proelium -ii/i ουδέτερο
Romanus -i αρσενικό (εδώ λειτουργεί ως ουσιαστικό)

Γ΄ κλίση

Cicero -onis αρσενικό, δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό ως κύριο όνομα
consul -is αρσενικό

genus -eris ουδέτερο

urbs -is θηλυκό

carcer -eris αρσενικό (ετερόσημο, στον ενικό φυλακή, στον πληθυντικό αφετηρία, βαλβίδα)

miles -itis αρσενικό

Δ΄ κλίση

exercitus -us αρσενικό (δοτική ενικού exercitui & exercitu)

Ε΄ κλίση

res, rei θηλυκό

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση

pravus, -a, -um (pravior, -ior, -ius pravissimus, -a, -um)

publicus, -a, -um

improbus, -a, -um (improbior, -ior, -ius improbissimus, -a, -um)

cruentus, -a, -um (cruentior, -ior, -ius cruentissimus, -a, -um)

multi, -ae, -a (plures, -es, -ia plurimi, -ae, -a)

Γ΄ κλίση

nobilis, -is, -e (nobilior, -ior, -ius nobilissimus, -a, -um)

ΜΕΤΟΧΕΣ

victus, -a, -um

ANTONYMIES

is, ea, id (δεικτική-επαναληπτική)
quidam, quaedam, quoddam (αόριστη-επιθετική)
alter, altera, alterum (αόριστη, χαρακτηρίζεται και ως αντωνυμικό επίθετο)
suus, -a, -um (κτητική, γ' προσώπου εδώ για έναν κτήτορα)
ipse, ipsa, ipsum (δεικτική-οριστική)

PHMATA

1η Συζυγία

coniuro, coniuravi, coniuratum, coniurāre
strangulo, strangulavi, strangulatum, strangulāre
vulnero, vulneravi, vulneratum, vulnerāre

3η Συζυγία

consequor, consecutus sum, consequi (αποθετικό)
expello, expuli, expulsum, expellere
deprehendo,prehendi,prehensum,prehendere
vinco, vici, victum, vincere
interficio, interfeci, interfectum, interficere
trado, tradidi, traditum, tradere
occido, occidi, occisum, occidere

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

etiam
graviter (Συγκριτικός: gravior, Υπερθετικός: gravissime)

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

contra + αιτιατική

a/ab + αφαιρετική

ex + αφαιρετική

in + (εδώ) αφαιρετική

cum + αφαιρετική

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

et (παρατακτικός, συμπλεκτικός)

sed (παρατακτικός, αντιθετικός)

autem (παρατακτικός, αντιθετικός)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniurāvit.

Κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με Οριστική Παρακειμένου και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus: ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη χρονική μετοχή, Marco Tullio Cicerōne και Gaio Antōnio αποτελούν τα Υποκείμενα της ιδιόμορφης / ατελούς μετοχής, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με τον παρατακτικό, συμπλεκτικό σύνδεσμο et και το consulibus λειτουργεί ως κατηγορηματικός προσδιορισμός στα υποκείμενα της μετοχής. Ανάλυση: Cum Marcus Tullius Cicero et Gaius Antonius consules erant & Cum Marcus Tullius Cicero et Gaius Antonius consules essent).

coniuravit: Ρήμα.

Lucius Sergius Catilīna: Υποκείμενο του ρήματος coniurāvit.

vir: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Υποκείμενο.

generis: γενική της ιδιότητας στο vir.

nobilissimi: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο generis.

ingenii: γενική της ιδιότητας στο vir.

pravissimi: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο ingenii. (οι δύο γενικές της ιδιότητας συνδέονται με τον παρατακτικό, αντιθετικό σύνδεσμο sed).

contra rem publicam: εμπρόθετος προσδιορισμός της εναντίωσης στο coniurāvit.

Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant.

Κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με Οριστική Υπερσυντελικού και εκφράζει το πραγματικό γεγονός.

consecūti erant: Ρήμα.

viri: Υποκείμενο του ρήματος consecūti erant.

clari: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο viri.

quidam: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο viri.

improbi: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο viri. (Οι ομοιόπρωτοι επιθετικοί προσδιορισμοί clari, improbi συνδέονται μεταξύ τους με τον παρατακτικό, αντιθετικό σύνδεσμο sed).

Eum: αντικείμενο του ρήματος *consecūti erant*.

Catīlīna a Cicerōne ex urbe expulsus est.

Κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με Οριστική Παρακειμένου και εκφράζει το πραγματικό γεγονός.

expulsus est: Ρήμα.

Catīlīna: Υποκείμενο του ρήματος *expulsus est*.

a Cicerōne: εμπρόθετος προσδιορισμός ποιητικού αιτίου (εκφέρεται εμπρόθετα γιατί είναι έμψυχο).

ex urbe: εμπρόθετος προσδιορισμός της απομάκρυνσης στο *expulsus est*.

Socīi eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt.

Socīi eius deprehensi sunt: Κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με Οριστική Παρακειμένου και δηλώνει το πραγματικό γεγονός. **et in carcere strangulāti sunt:** άλλη μια κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με Οριστική Παρακειμένου και δηλώνει το πραγματικό γεγονός. Οι δύο κύριες προτάσεις συνδέονται παρατακτικά με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*.

deprehensi sunt: Ρήμα.

Socīi: Υποκείμενο του ρήματος *deprehensi sunt*.

eius: γενική κτητική στο *Socīi*.

strangulāti sunt: Ρήμα.

(Socīi): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *strangulāti sunt*.

in carcere: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στο *strangulāti sunt*.

Ab Antōnio, altero consule, Catīlīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

Κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με Οριστική Παρακειμένου και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

interfectus est: Ρήμα.

Catīlīna: Υποκείμενο του ρήματος *interfectus est*.

ipse: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *Catīlīna*.

Ab Antōnio: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου (εκφέρεται εμπρόθετα γιατί είναι έμψυχο).

consule: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Antōnio.

altero: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο consule.

cum exercitu: εμπρόθετος προσδιορισμός που εκφράζει τη συνοδεία στο interfectus est.

suo: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο exercitu. (άμεση/ευθεία αυτοπάθεια, αφού αναφέρεται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου από τον οποίο εξαρτάται).

victus: μετοχή επιρρηματική, συνημμένη στο Υποκείμενο του ρήματος (Catilīna), χρονική. (Ανάλυση: postquam Catilina victus est & cum Catilina victus esset)

proelio: αφαιρετική οργανική του μέσου στο victus.

Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Rōmānos in eādem cruentissimā pugnā occīsos esse, multos autem graviter vulnerātos esse.

Κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με Οριστική Ενεστώτα και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

tradit: Ρήμα.

Gaius Sallustius: Υποκείμενο του ρήματος tradit.

occīsos esse ... vulnerātos esse: ειδικά απαρέμφατα ως Αντικείμενα του ρήματος tradit. Τα απαρέμφατα συνδέονται μεταξύ τους με τον παρατακτικό, αντιθετικό σύνδεσμο autem.

milites: Υποκείμενο του απαρεμφάτου occīsos esse, ετεροπροσωπία.

multos: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο milites.

Rōmānos: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο milites.

etiam: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο occīsos esse.

in pugnā: εμπρόθετος προσδιορισμός που εκφράζει τον χρόνο (χρονική διάρκεια) στο occīsos esse.

eādem: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο pugnā.

cruentissimā: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο pugnā.

multos: Υποκείμενο του απαρεμφάτου vulnerātos esse , ετεροπροσωπία. (Δεκτή και η σύνταξη: (milites): εννοούμενο υποκείμενο στο vulnerātos esse και multos: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο εννοούμενο milites).